

Учений, педагог, організатор нової генерації бібліотекознавців (до 50-річчя від дня народження В. О. Ільганаєвої)

Ім'я Валентини Олександрівни Ільганаєвої – доктора історичних наук, професора, завідувачки кафедри соціальних комунікацій, декана факультету бібліотекознавства та інформатики Харківської державної академії культури – відоме бібліотечно-інформаційним фахівцям не тільки в Україні, але й за її межами. Валентина Олександрівна – представник нової генерації бібліотекознавців, лідер наукової школи, якій притаманний комплексний аналіз трансформації бібліотечного соціального інституту в умовах формування інформаційного суспільства, фундатор теорії нової парадигми розвитку бібліотечної освіти. Її плідну наукову та педагогічну діяльність характеризують відомі в бібліотекознавстві дослідження наукового і навчально-методичного характеру – загалом понад 100 праць. Багато вже зроблено, але ця талановита і творча людина сповнена інноваційних ідей та невичерпної енергії для їх реалізації.

В. О. Ільганаєва закінчила з відзнакою Ленінградський інститут культури ім. Н. К. Крупської (нині Санкт-Петербурзька державна академія культури). Захоплення своєю майбутньою професією, активна участь у науково-дослідницькій та громадській діяльності інституту закономірно привели її до аспірантури (вступила в 1977 р.). Наукові дослідження з питань удосконалення інформаційно-бібліографічного обслуговування завершилися успішним захистом кандидатської дисертації у 1980 р. У 1996 р. В. О. Ільганаєва успішно захистила докторську дисертацію на тему «Бібліотечна освіта в контексті еволюції системи соціальних комунікацій».

Науково-педагогічна діяльність В. О. Ільганаєвої у Харківському державному інституті (нині – академії) культури починається з 1981 р. Наукові досягнення та педагогічна майстерність відбилися на її професійному зростанні: за роки роботи в Харківській державній академії культури (ХДАК) Валентина Олександрівна пройшла шлях від викладача кафедри бібліотекознавства до професора, завідувачки кафедри соціальних комунікацій, декана факультету бібліотекознавства та інформатики.

Діапазон професійної діяльності та інтересів В. О. Ільганаєвої вельми широкий: теоретико-методологічні проблеми сучасного бібліотекознавства, дослідження проблем удосконалення системи інформаційно-бібліографічного обслуговування та визначення нових стратегій управління в бібліотеках, упровадження інформаційних технологій у бібліотечні процеси тощо. Це знайшло своє відображення в підручнику для інститутів та училищ культури «Бібліотекознавство: теорія, історія, організація діяльності бібліотек» (1993 р.), у виданому у співавторстві зі М. С. Слободяником навчальному посібнику «Організація діяльності бібліотек» (1998 р.), науковій праці «Гармонізація культурного середовища в умовах інформатизації суспільства» (1999 р.), конспектах лекцій з бібліотекознавства (2000 р.), монографії «Бібліотечна освіта: нова парадигма розвитку», навчальному посібнику «Хрестоматія з соціальних комунікацій» (2002 р.).

В. О. Ільганаєва визначила фундаментальні для української бібліотекознавчої школи дефініції: «бібліотечний соціальний інститут», «соціально-комунікативна діяльність», «документальний, документально-інформаційний, інформаційний, когнітивний рівні соціально-комунікативної діяльності», які

увійшли у науковий обіг і стали методологічною базою для наукових досліджень інших фахівців.

Потреба України у висококваліфікованих спеціалістах зі соціальних комунікацій зумовила перепрофілювання кафедри інформатики, яку очолювала В. О. Ільганаєва, за її ініціативою в кафедру соціальних комунікацій, що суттєво змінило напрям діяльності кафедри. Під її керівництвом запроваджено нові навчальні курси «Соціальні комунікації», «Соціальна інформатика», «Інформаційний менеджмент та маркетинг», «Управління інформаційними ресурсами», «Інтелектуальні інформаційні системи», «Основи проектування АБІС», «Технологічний менеджмент в бібліотеці».

У 2002 р. Валентину Олександрівну призначено деканом факультету бібліотекознавства та інформатики. З метою вдосконалення бібліотечно-інформаційної освіти, її відповідності рівню розвитку сучасних інформаційних технологій під керівництвом В. О. Ільганаєвої оновлені навчально-методичні матеріали з курсів, які викладаються на факультеті. Велика увага приділяється інтеграції навчальних дисциплін з метою підвищення якості підготовки бібліотечно-інформаційних кадрів.

У межах реформування бібліотечно-інформаційної освіти розроблено концепцію стратегічного розвитку та активізації науково-дослідницької роботи факультету до 2005 р. В. О. Ільганаєва є ініціатором розробки проекту створення медіацентру освітньо-інформаційного середовища на факультеті – інтегрованого комплексу проблемно-орієнтованих автоматизованих інформаційних систем, інформаційних ресурсів, уніфікованих технологічних процесів обробки інформації, що є першим етапом запровадження дистанційного навчання в Академії. Проблеми гармонізації бібліотечної освіти та бібліотечної практики шляхом активного використання інформаційних технологій у роботі бібліотек знайшли відповідне відображення в діяльності обласної масової бібліотеки ім. В. Г. Белінського.

Новаторська наукова і педагогічна діяльність сприяє підготовці нової генерації висококваліфікованих кадрів бібліотечно-інформаційного спрямування не тільки в Україні, але й за кордоном. Під керівництвом Валентини Олександрівни було підготовлено та захищено п'ять кандидатських дисертацій з питань стратегічного управління діяльністю бібліотек, трансформації галузевої інформаційно-бібліотечної системи в умовах інформатизації, основних підходів до створення системи підготовки бібліотечних кадрів, бібліометричного аналізу розвитку українського бібліотекознавства. Це є одним із вагомих свідчень розвитку наукової школи професора В. О. Ільганаєвої, яка сприяє підвищенню міжнародного авторитету української бібліотекознавчої науки.

Валентину Олександрівну Ільганаєву шанують за її компетентність і високий професіоналізм, ерудованість, системну широту мислення, уміння створити творчу та доброзичливу атмосферу серед однодумців та колег. Саме це допомагає їй бути глобальним стратегом, який може зазирнути в майбутнє та визначити актуальні проблеми професійної сфери сучасності.

Колектив ХДАК, друзі і колеги бажають Валентині Олександрівні Ільганаєвій здоров'я, успіхів, щастя та тривалого творчого життя для здійснення задумів у її багатогранній професійній творчій діяльності, що сприяє вдосконаленню бібліотекознавчої науки, освіти та культури.